

УДК 657.421.1

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-1-52>**Пилипенко Л.М.***доктор економічних наук, доцент,
професор кафедри обліку та аналізу
Національного університету «Львівська політехніка»***Демська Ю.В.***аспірант кафедри обліку та аналізу
Національного університету «Львівська політехніка»***Pylypenko Lubomir***Doctor of Sciences (Economics), Associate Professor,
Professor of the Department of Accounting and Analysis
Lviv Polytechnic National University***Demska Yuliia***Phd student of the Department Accounting and Analysis
Lviv Polytechnic National University*

ВПЛИВ ОБЛІКОВОЇ ПОЛІТИКИ ЩОДО ФІНАНСОВИХ АКТИВІВ НА ФІНАНСОВО-МАЙНОВИЙ СТАН І РЕЗУЛЬТАТИ ДІЯЛЬНОСТІ КОМПАНІЙ

THE INFLUENCE OF ACCOUNTING POLICIES FOR FINANCIAL ASSETS ON THE COMPANIES' FINANCIAL POSITION AND FINANCIAL RESULTS

АНОТАЦІЯ

Стаття присвячена проблемам бухгалтерського обліку фінансових активів компаній. Обґрунтовано, що методологія бухгалтерського обліку фінансових активів здійснює вагомий вплив на фінансово-майновий стан і результати діяльності компаній, наведені у їхній публічній фінансовій звітності, а отже, і на прийняття рішень стейкхолдерами. Актуальність проблематики окреслила мету статті – дослідження впливу облікової політики щодо фінансових активів на фінансово-майновий стан і результати діяльності компаній. Досліджено сутність фінансових активів у нормативному регулюванні їхнього обліку. Проаналізовано взаємозв'язок та відмінності між фінансовими активами та фінансовими інструментами з погляду регулювання їх бухгалтерського обліку згідно з МСФЗ. Встановлено основні та похідні від них елементи облікової політики щодо фінансових активів, які впливають на фінансово-майновий стан і результати діяльності компаній, досліджено проблеми їхньої інтерпретації та тлумачення. Наведено припущення щодо доцільності використання та поширення отриманих результатів на інші фінансові об'єкти бухгалтерського обліку – фінансові зобов'язання та фінансові інструменти.

Ключові слова: фінансові активи, фінансові інструменти, облікова політика, облік фінансових активів, фінансово-майновий стан компаній, фінансові результати компаній.

АННОТАЦИЯ

Статья посвящена проблемам бухгалтерского учета финансовых активов компаний. Обосновано, что методология бухгалтерского учета финансовых активов осуществляет значительное влияние на финансово-имущественное состояние и результаты деятельности компаний, представленные в их публичной финансовой отчетности, а следовательно, и на принятие решений стейкхолдерами. Актуальность проблематики определила цель статьи – исследование влияния учетной политики по финансовым активам на финансово-имущественное состояние и результаты деятельности компаний. Исследована сущность финансовых активов в нормативном регулировании их учета. Проанализированы взаимосвязь и различия между финансовыми активами и финансовыми инструментами с точки зрения регулирования их бухгалтерского учета по МСФО. Установлены основные и производные от них элементы учетной политики по финансовым активам, которые влияют на финансово-имущественное состояние и результаты деятельности компаний, исследованы проблемы

их интерпретации и определения. Приведено предположение о целесообразности использования и распространения полученных результатов на другие финансовые объекты бухгалтерского учета – финансовые обязательства и финансовые инструменты.

Ключевые слова: финансовые активы, финансовые инструменты, учетная политика, учет финансовых активов, финансово-имущественное состояние компаний, финансовые результаты компаний.

ANNOTATION

The relevance of the article stems from the importance of financial assets in today's economy. Financial assets are deemed as the key factors of the global financial and economic crisis that began in 2008, and the imperfections in accounting methodology are regarded as its causes. Increasingly popular is the view that poor quality financial reporting impedes effective management decision making. Taking into account that a significant part of the biggest multinational corporations belong to the financial sector, and their operations are primarily related to financial assets, the problem of disclosing the information on these assets in financial reporting and its influence on decision making of companies' stakeholders is considered very topical. The urgency of the issues has outlined the purpose of the article – to study the impact of accounting policies related to financial assets on the financial position and performance of the companies. The hypothesis of the study is that the fictitious capital generated by the financial assets produces mostly not real but paper profits, which through the financial reporting indicators affect the opinion of its users. The essence of financial assets defined by accounting regulatory frameworks is investigated. The relationship and differences between financial assets and financial instruments under IFRS are analyzed. The main and derived from them elements of accounting policies for financial assets that affect the financial position and financial results of the companies are determined, the problems of their interpretations and understandings are investigated. The characteristics of such influence are given, in particular, through the indicators of profit, comprehensive income and capital. The alignment of these elements of accounting policies with the Conceptual framework for financial reporting, IFRS and the latest trends in their revision and development is substantiated. Generalized methods of recognition in accounting results of revaluation financial assets. The assumption is made about the expediency of application of obtained re-

sults to other financial objects of accounting – financial liabilities and financial instruments.

Key words: financial assets, financial instruments, accounting policies, accounting for financial assets, financial position of companies, financial results of companies.

Постановка проблеми та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. Фінансовий сектор відіграє важливу роль у розвитку економіки. Ця роль може, з одного боку, бути виражена корисними функціями фінансового сектору, які полягають у забезпечення суб'єктів господарювання фінансовими ресурсами, сек'юритизації фінансових ризиків, стимулюванні ділової активності тощо, а з іншого – провокувати деструктивний вплив на економіку, аж до зумовлення глобальних криз, як це було у 2008–2010 рр. Адже, примножуючи фіктивний капітал і прибутки, які цей капітал продукує, фінансовий сектор досягнув масштабів, які в грошовому еквіваленті співмірні з масштабами реальної економіки [10, с. 116], але з проявами явного дисбалансу руху фінансових ресурсів [4], що ще більше посилює роль цього сектору як інфраструктурного компонента економіки.

Однак глобальна фінансова криза 2008 р. засвідчила хибність наявних моделей фінансових інфраструктур і актуалізувала потребу пошуку шляхів їхнього удосконалення. В основі цих моделей лежать не лише принципи та механізми функціонування фінансових ринків, але й підходи до оцінювання вартості фінансових інструментів (фінансових активів і фінансових зобов'язань) і їхнього впливу на примноження капіталу. Таким чином, важливим чинником фінансової інфраструктури є методологія бухгалтерського обліку фінансових активів та їх «симетрії» – фінансових зобов'язань.

З огляду функціонування окремих суб'єктів господарювання методологія бухгалтерського обліку фінансових активів і зобов'язань може істотно впливати на рівень ефективності їхньої діяльності та оподаткування її результатів. Генеруючи так звані «паперові» прибутки чи збитки (наслідком яких не завжди є рух грошових коштів), фінансові активи і зобов'язання впливають, з одного боку, на фінансово-майновий стан суб'єктів господарювання та його представлення у публічній фінансовій звітності (а отже, й на рішення стейкхолдерів), а з іншого – на величину оподаткованого прибутку та обсяг нарахованого податку на прибуток. З огляду на наведені аргументи проблематика бухгалтерського обліку фінансових активів і зобов'язань є актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблеми бухгалтерського обліку фінансових активів та їхнього відображення у фінансовій звітності не набули широкого розгляду та пошуку шляхів вирішення у працях українських науковців. Певні аспекти їхньої класифікації, зокрема відповідно до запитів бухгалтерського обліку, наведені у працях [3; 13]. Деяко більшу увагу науковці приділили фінансовим інструментам, які змістовно і структурно тісно пов'язані з фінансовими активами.

У цьому контексті варто виділити праці Л.О. Примости [12], В.С. Здреника та О.В. Ярошука [2].

Проведений у праці [10] аналіз проблем бухгалтерського обліку та відображення у звітності похідних фінансових інструментів, а також підходів до їхнього вирішення, запропонованих українськими та чужоземним науковцями, засвідчив, що досліджувана проблематика має глибоке методологічне коріння. Її вирішення неможливе на методичному рівні, а потребує пошуку концептуально-теоретичних та методологічних підходів, в основу яких доцільно покласти користувача фінансової звітності та її вплив на прийняття ним відповідних рішень. Серед **невирішених частин означуваної проблематики** варто виокремити вплив облікової політики щодо фінансових активів, фінансових зобов'язань, фінансових інструментів на фінансово-майновий стан і результати діяльності компаній, які можуть бути оцінені за показниками публічної фінансової звітності.

Мега статті полягає в дослідженні впливу облікової політики щодо фінансових активів на фінансово-майновий стан та результати діяльності компаній. Очікується, що досягнення мети дасть змогу значним чином екстраполювати отримані результати і на фінансові зобов'язання та фінансові інструменти.

Виклад основного матеріалу. Поняття фінансових активів з метою їх бухгалтерського обліку визначені й охарактеризовані в низці нормативно-методичних документів, зокрема в національному та міжнародних стандартах бухгалтерського обліку і фінансової звітності П(С)БО 13 «Фінансові інструменти» та МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання», МСФЗ 9 «Фінансові інструменти». Більшість компаній, для яких фінансові активи відіграють вагомий роль у їхній діяльності та займають значну питому вагу в активах, належать до суб'єктів, що становлять суспільний інтерес. З огляду на вказане, в основу дослідження покладено регламентації, визначені у міжнародних, а не національних стандартах бухгалтерського обліку та фінансової звітності.

Відповідно до п. 11 МСБО 32 «Фінансові інструменти: подання» фінансовий актив – це будь-який актив, що є:

- а) грошовими коштами;
- б) інструментом власного капіталу іншого суб'єкта господарювання;
- в) контрактним правом:
 - отримувати грошові кошти або інший фінансовий актив від іншого суб'єкта господарювання;
 - обмінювати фінансові інструменти з іншим суб'єктом господарювання за умов, які є потенційно сприятливими;
- г) контрактом, розрахунки за яким здійснюватимуться або можуть здійснюватися власними інструментами капіталу суб'єкта господарювання та який є:
 - непохідним інструментом, за який суб'єкт господарювання зобов'язаний або може бути зобов'язаний отримати змінну кількість власних інструментів капіталу;

– похідним інструментом, розрахунки за яким здійснюватимуться або можуть здійснюватися іншим чином, ніж обміном фіксованої суми грошових коштів або іншого фінансового активу на фіксовану кількість власних інструментів капіталу [6].

Таке громіздке визначення фінансових активів розширено відображає їхній юридичний контекст, однак важке для сприйняття економічної суті цих активів. Ще більше плутанини в розуміння сутності фінансових активів з метою їх бухгалтерського обліку вносить регламентація їхньої змістової кореляції з фінансовими інструментами. З одного боку, згідно з визначенням, наведеним у МСБО 32, фінансовим інструментом є контракт, який приводить до виникнення фінансового активу у одного суб'єкта господарювання та фінансового зобов'язання або інструмента капіталу у іншого суб'єкта господарювання [6]. Тобто фінансові інструменти можуть бути передумовою виникнення фінансових активів. З іншого боку, фінансовий актив може бути контрактним правом обмінювати фінансові інструменти з іншим суб'єктом господарювання. У цьому ж нормативному документі встановлено, що емітент фінансового інструмента за його первісного визнання повинен класифікувати такий інструмент чи його складові частини як фінансове зобов'язання, фінансовий актив або інструмент власного капіталу.

З огляду на вказані регламентації, поняття фінансових активів та фінансових інструментів є тісно взаємопов'язаними, однак множина значень жодного з понять не охоплює повністю множини значень іншого поняття. Зокрема, до фінансових активів належать грошові кошти, які не є фінансовими інструментами, а до фінансових інструментів, крім певних об'єктів фінансових активів, можуть належати й об'єкти фінансових зобов'язань.

Для компаній фінансового сектору економіки фінансові активи є істотним фактором впливу на фінансово-майновий стан та результати діяльності. При цьому вагомий вплив на показники результативності здійснює не лише ефективність управління фінансовими активами, але й облікова політика щодо них. Зокрема, щодо фінансових активів можна виділити такі елементи облікової політики, які впливають на характеристику фінансово-майнового стану компаній, як:

- підходи до визнання фінансових активів у бухгалтерському обліку та балансах компаній;
- методи оцінювання фінансових активів у бухгалтерському обліку;
- підходи до визнання в бухгалтерському обліку результатів зміни вартості фінансових активів тощо.

Кожному зі вказаних елементів облікової політики притаманні певні проблеми щодо його практичного застосування, які потребують обґрунтування шляхів наукового чи імперативно-го вирішення.

Найпроблемнішими об'єктами фінансових активів щодо їхнього визнання в бухгалтерському

обліку та на балансах компаній є похідні фінансові інструменти (деривативи). Міжнародні стандарти фінансової звітності та бухгалтерського обліку визначають, що похідні фінансові інструменти необхідно визнавати як фінансові активи чи фінансові зобов'язання. При цьому таке визнання для форвардів і ф'ючерсів необхідно здійснювати на дату виникнення зобов'язання придбати чи продати предмет такого контракту, а для опціонів – на дату укладення контракту. Однак стандарти не визначають, за якою вартістю їх потрібно визнавати – основною сумою контракту (вартістю базових активів), початковою маржею (гарантійним внеском), премією чи внутрішньою вартістю деривативів. Аналіз підходів до визнання деривативів у бухгалтерському обліку та балансах компаній наведений у праці [10]. У контексті розгляду доцільності визнання деривативів за вартістю базових активів варто наголосити, що «необґрунтоване визнання фінансових активів і зобов'язань приводить до «роздування» статей балансу та штучного завищення його валюти» [10, с. 118].

З погляду формування облікової політики щодо фінансових активів визначальною, згідно з МСФЗ 9, є їхня класифікація за способом оцінювання в бухгалтерському обліку на:

- фінансові активи, які оцінюють за амортизованою собівартістю;
- фінансові активи, які оцінюють за справедливою вартістю.

При цьому у стандарті визначено два критерії, на основі яких необхідно приймати рішення щодо класифікації фінансових активів за способом оцінювання:

- 1) модель бізнесу суб'єкта господарювання для управління фінансовими активами;
- 2) характеристика контрактних грошових потоків від фінансового активу [8].

Відповідно до цих критеріїв у МСФЗ 9 передбачене право суб'єктів господарювання оцінювати фінансові активи за *амортизованою собівартістю* лише у разі, якщо модель бізнесу щодо управління такими видами фінансових активів передбачає володіння ними для отримання контрактних грошових потоків, які охоплюють виключно надходження оплат у погашення основної суми активу та відсотків, нарахованих на непогашену її частину. В усіх інших випадках суб'єкти господарювання мають оцінювати фінансові активи за *справедливою вартістю*. Таке превалювання справедливої вартості над іншими підходами до оцінювання фінансових активів суб'єктів господарювання можна пояснити як загальними тенденціями пріоритетності справедливої вартості у визначених МСФЗ підходах до оцінювання більшості об'єктів бухгалтерського обліку, так і значною волатильністю ринків фінансових інструментів, яка об'єктивно вимагає врахування в обліку та звітності змін реальної вартості таких активів.

Однак в умовах недосконалих і нерозвинених українських фінансових ринків та ринків капіталів встановлення справедливої вартості фінансових активів є досить проблематичним. Доволі часто цю

вартість можливо визначити лише за доходним підходом, у разі використання якого виникає інша вагома проблема – вибір ставки дисконтування. Можливі альтернативи ставки дисконту (середньо-зважена вартість капіталу, облікова ставка НБУ, вартість залучення фінансових ресурсів тощо) істотно відрізняються за своєю величиною, що може справляти істотний вплив на результати їхньої переоцінки. Таким чином, вибір ставки дисконту є хоча й не безпосереднім щодо фінансових активів, проте не менш важливим щодо їхнього впливу на фінансово-майновий стан і результати діяльності компаній елементом облікової політики.

Результати зміни вартості фінансових активів у бухгалтерському обліку компаній можуть бути визнані або як прибутки (збитки) або як сукупний дохід. З погляду впливу на фінансово-майновий стан відмінність цих підходів полягає в тому, що прибутки (збитки) формують фінансовий результат, який в подальшому може бути розподілений між власниками корпоративних прав компаній, а сукупний дохід впливає на величину власного капіталу. У МСФЗ 9 та МСБО 39 передбачена можливість визнання зміни справедливої вартості фінансових активів у *сукупному доході* компаній у разі, якщо (табл.):

– фінансові активи є інструментами власного капіталу інших суб'єктів господарювання та утримуються не для продажу [8];

– фінансові активи є частиною відносин хеджування грошових потоків чи чистих інвестицій в закордонну господарську одиницю, а операції хеджування є ефективними [7; 8].

В усіх інших випадках зміни у вартості фінансових активів визнають як прибуток (збиток). Такі відмінності у визнанні результатів переоцінки фінансових активів можна пояснити тим, що в основі концептуальної основи фінансової звітності, а отже, і безпосередньо стандартів обліку і звітності, лежать одночасно дві концепції збереження капіталу – фінансова і фізична, окремі положення яких є взаємосуперечливими та зумовлюють відому проблему методологічного дуалізму в оцінюванні активів і капіталу. З огляду на такий аргумент, МСФЗ 9 визначає важливим критерієм визнання й оцінювання фінансових активів модель управління ними, яка фактично повинна відображати

ставлення керівництва суб'єктів господарювання до кожного виду цих активів з погляду характеристики їхнього економічного потенціалу та ролі в бізнес-моделі загалом.

Методика бухгалтерського обліку результатів переоцінки фінансових активів у сукупному доході, як правило, передбачає їхнє відображення на спеціальних рахунках резервів переоцінки. Такі резерви є регулятивами щодо фінансових активів, а не повноцінними резервами капіталу. Сальдо цих резервів подають у балансі за статтями додаткового капіталу, що також свідчить про їхній вплив на фінансово-майновий стан суб'єктів господарювання.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Методологія бухгалтерського обліку фінансових активів істотно впливає на репрезентацію фінансово-майнового стану та результатів діяльності компаній (особливо фінансової звітності). Серед елементів облікової політики щодо фінансових активів найбільш релевантними у цьому контексті є підходи до визнання фінансових активів у бухгалтерському обліку, методи їхнього оцінювання, а також підходи до визнання в бухгалтерському обліку результатів зміни їхньої вартості.

Обґрунтовано, що превалювання справедливої вартості в оцінюванні фінансових активів може бути виправдане волатильністю ринків фінансових інструментів, а варіантність визнання результатів їхньої переоцінки зумовлена базуванням концептуальної основи фінансової звітності на поєднанні фінансової та фізичної концепцій збереження капіталу.

Встановлено, що окрім вказаних, на показники фінансової звітності (а отже, і на фінансово-майновий стан компаній) здійснюють вплив ще два елементи облікової політики, які використовують в операціях обліку фінансових активів, – ставка дисконту та методика обліку резервів переоцінки цих активів.

Усі наведені елементи облікової політики можуть бути релевантними і щодо фінансових зобов'язань та інших фінансових інструментів, що потребує додаткового наукового обґрунтування та визначає перспективи подальших досліджень в означеній проблематиці.

Таблиця

Способи визнання в бухгалтерському обліку результатів переоцінки фінансових активів

Вид фінансових активів	Спосіб визнання в бухгалтерському обліку результатів переоцінки фінансових активів
Інструменти власного капіталу, які утримуються не для продажу	У складі сукупного доходу
Інструменти власного капіталу, які утримуються для продажу	У складі прибутків (збитків)
Фінансові активи, які є частиною відносин хеджування грошових потоків чи чистих інвестицій в закордонну господарську одиницю за умови ефективності операцій хеджування	У складі сукупного доходу
Фінансові активи, які є частиною відносин хеджування грошових потоків чи чистих інвестицій в закордонну господарську одиницю за умови неефективності операцій хеджування	У складі прибутків (збитків)
Фінансові активи, які є частиною відносин хеджування справедливої вартості	У складі прибутків (збитків)
Боргові та інші фінансові активи	У складі прибутків (збитків)

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Волкова Н.А. Аналітичне забезпечення оцінки фінансових активів підприємства. *Вісник соціально-економічних досліджень*. 2016. № 1(60). С. 276–280.
2. Здреник В.С. Бухгалтерський облік і контроль операцій з похідними фінансовими інструментами: організація та методика: монографія / В.С. Здреник, О.В. Ярощук. Тернопіль : Крок, 2011. 272 с.
3. Коваленко І.В. Розвиток класифікації фінансових активів до запитів бухгалтерського обліку. *Вісник НТУ «ХПІ»*. 2013. № 53 (1026). С. 57–64.
4. Корнєєв М.В. Появи дисбалансів руху фінансових ресурсів в економіці. *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2015. № 11. Ч. 3. С. 113–116.
5. Методичні рекомендації з відображення у бухгалтерському обліку операцій з ф'ючерсними та опціонними контрактами учасниками фондового ринку: Рішення Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку від 08.05.2012 р. № 650. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr650863-12?lang=uk> (дата звернення: 10.02.2020).
6. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 32 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка». IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029 (дата звернення: 10.02.2020).
7. Міжнародний стандарт бухгалтерського обліку 39 «Фінансові інструменти: визнання та оцінка». IASB; Стандарт, Міжнародний документ від 17.10.2013 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015 (дата звернення: 10.02.2020).
8. Міжнародний стандарт фінансової звітності 9 «Фінансові інструменти». IFRS; Стандарт, Міжнародний документ від 01.01.2012 URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016 (дата звернення: 10.02.2020).
9. Петраков Я.В. Фінансові інструменти: сутність та класифікація. *Науковий вісник Полісся*. 2016. № 3(7). С. 235–241.
10. Пилипенко Л.М. Бухгалтерський облік деривативів та їх репрезентація у фінансовій звітності: проблеми методики та методології. *Економічний часопис-XXI*. 2016. № 156(1–2). С. 116–120.
11. Положення (стандарт) стандарт бухгалтерського обліку 13 «Фінансові інструменти»: Наказ Міністерства фінансів України від 30.11.2001 р. № 559. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01> (дата звернення: 10.02.2020).
12. Примостка Л.О. Фінансові деривативи: аналітичні та облікові аспекти: монографія / Л.О. Примостка. Київ : КНЕУ, 2001. 263 с.
13. Шипунова О.В. Особливості класифікації та оцінки фінансових активів. *Вісник ОНУ імені І.І. Мечникова*. 2014. № 1/2 Т. 19. С. 191–195.
14. Guide to Accounting for Derivative Instruments and Hedging Activities/PricewaterhouseCoopers URL: https://www.pwc.com/us/en/cfodirect/assets/pdf/accounting-guides/pwc_derivatives_2013.pdf. (дата звернення: 01.02.2020).
15. Terry D. Warfield. *Intermediate Accounting: Principles and Analysis* // Terry D. Warfield, Jerry J. Weygandt, Donald E. Kieso, 2nd Edition. Wiley, 2008.
16. [Financial instruments: nature and classification]. *Visnyk socialjno-ekonomichnykh doslidzhenj*, No. 1(60), pp. 276–280.
17. Zdrenyk V.S., Jaroshuk O.V. (2011) Bukhghalterskyj oblik i kontrolj operacij z pokhidnymy finansovymy instrumentamy: orghanizacija ta metodyka: monoghrafija [Accounting and control of transactions with derivatives: organization and methodology] Ternopil. (in Ukrainian)
18. Kovalenko I.V. (2013) Rozvytok klasyfikacii finansovykh aktyviv do zapytiv bukhhalterskjogho obliku [Development of classification of financial assets to accounting inquiries]. *Visnyk NTU «KhPI»*, No 53 (1026), pp. 57–64.
19. Kornjejev M.V. (2015) Pojavy dysbalansiv rukhu finansovykh resursiv v ekonomici [Emergence of imbalances in the movement of financial resources in the economy]. *Naukovyj visnyk Khersonskjogho derzhavnogho universytetu*, vol. 11, No. 3, pp. 113–116.
20. Metodichni rekomendacii z vidobrazhennja u bukhhalterskjogho obliku operacij z fjuchersnymy ta opcionnymy kontraktamy uchashnykamy fondovogho rynku: Rishennja Nacionalnoji komisiji z cinnykh paperiv ta fondovogho rynku vid 08.05.2012 r. № 650. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029 (accessed 10 February 2020).
21. Mizhnarodnyj standart bukhhalterskjogho obliku 32 «Fiansovi instrumenty: podannja». IASB; Standart, Mizhnarodnyj dokument vid 01.01.2012. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_029 (accessed 10 February 2020).
22. Mizhnarodnyj standart bukhhalterskjogho obliku 39 «Fiansovi instrumenty: vyznannja ta ocinka». IASB; Standart, Mizhnarodnyj dokument vid 17.10.2013 Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_015 (accessed 10 February 2020).
23. Mizhnarodnyj standart finansovoji zvitnosti 9 «Fiansovi instrumenty». IFRS; Standart, Mizhnarodnyj dokument vid 01.01.2012. Available at: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/929_016 (accessed 10 February 2020).
24. Petrakov Ja.V. (2016) Fiansovi instrumenty: sutnistj ta klasyfikacija [Financial instruments: nature and classification]. *Naukovyj visnyk Polissja*, No 3(7), pp. 235–241.
25. Pylypenko L.M. (2016) Bukhhalterskyj oblik deryvatyviv ta jikh reprezentacija u finansovij zvitnosti: problemy metodyky ta metodologhiji [Accounting for derivatives and their representation in financial statements: problems of methods and methodology] *Ekonomichnyj chasopys-XXI*, vol 156 (1–2), pp. 116–120.
26. Polozhennja (standart) standart bukhhalterskjogho obliku 13 «Fiansovi instrumenty»: Nakaz Ministerstva finansiv Ukrainy vid 30.11.2001 r. № 559. Available at: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1050-01> (accessed 10 February 2020).
27. Prymostka L.O. (2001) Fiansovi deryvatyvy: analitychni ta oblikovi aspekty: monoghrafija [Financial derivatives: analytical and accounting aspects]. Kyiv: KNEU. (in Ukrainian)
28. Shypunova O.V. (2014) Osoblyvosti klasyfikacii ta ocinky finansovykh aktyviv [Features of classification and valuation of financial assets] *Visnyk ONU imeni I.I. Mechnykova*, vol. 19, No. 1/2, pp. 191–195.
29. Guide to Accounting for Derivative Instruments and Hedging Activities/ PricewaterhouseCoopers. Available at: https://www.pwc.com/us/en/cfodirect/assets/pdf/accounting-guides/pwc_derivatives_2013.pdf (accessed 01 February 2020).
30. Terry D. Warfield, Jerry J. Weygandt, Donald E. Kieso (2008) *Warfield. Intermediate Accounting: Principles and Analysis*. 2nd Edition. Wiley.

REFERENCES:

1. Volkova N.A. (2016) Analitichne zabezpechennja ocinky finansovykh aktyviv pidpryjemstva [Analytical support for valuation of financial assets of the enterprise]